

अपंग विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीमध्ये मागासवर्गीय
विद्यार्थ्यांच्या धर्तीवर सुधारणा करणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक :- अपंग- २०१३/ प्र.क्र. ९१/ अ.क.२
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक :- ३० ऑगस्ट, २०१४.

- वाचा:- १) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग,
क्रमांक :- इडीडी- १२८८/ ३७०५१/के.नं.३०९/ सुधार -२, दि.१९.८.१९९०
२) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग,
क्रमांक :- इडीडी- २००३/ प्र.क्र.७०/ सुधार -२, दि.१५.११.२००३
३) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन विभाग,
क्रमांक :- इडीडी- २००३/ प्र.क्र.७१/ सुधार -२, दि.१५.११.२००३

प्रस्तावना:- राज्यामध्ये शालांतपूर्व व शालांत परिक्षोत्तर शिक्षण घेणाऱ्या अपंग विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीचे दर संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये निश्चित करण्यात आलेले आहेत. त्यास जवळपास १० वर्षांचा कालावधी होऊन गेला आहे. अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीच्या दरामध्ये सन २०११ मध्ये सुधारणा करण्यात आली आहे. त्याच धर्तीवर अपंग विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीमध्ये वाढ करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:- शालांतपूर्व व शालांत परिक्षोत्तर शिक्षण घेणाऱ्या अंध, अंशतः अंध, कर्णबधीर, अस्थिविकलांग, मतिमंद, मानसिक आजार व कुष्ठरुग्णमुक्त अपंग विद्यार्थ्यांना सद्यःस्थितीत देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीमध्ये अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीच्या धर्तीवर खालील प्रमाणे सुधारणा करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे:-

(अ) शालांतपूर्व :-

अपंग विद्यार्थ्यांना संदर्भाधीन क्र.२ येथील शासन निर्णयानुसार सध्या देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीच्या दरामध्ये पुढीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहे :-				
अ.क्र.	अपंगत्वाचा प्रकार	इयत्ता	शिष्यवृत्तीचे सध्याचे दर (दरमहा) (रुपये)	शिष्यवृत्तीचे सुधारित दर (दरमहा) (रुपये)
१	अंध, अंशतः अंध, अस्थिविकलांग, कुष्ठरुग्णमुक्त	१ ली ते ४ थी	५०/-	१००/-
२	कर्णबधीर	पायरी वर्ग ते ४ थी	५०/-	१००/-
३	मतिमंद व मानसिक आजार	नोंदणी प्रमाणपत्र प्राप्त मतिमंदांच्या विशेष शालांतील १८ वर्षापर्यंतचे विद्यार्थी	७५/-	१५०/-
४	अंध, अंशतः अंध, अस्थिविकलांग, कर्णबधीर, कुष्ठरुग्णमुक्त	५ थी ते ७ वी	७५/-	१५०/-
५	अंध, अंशतः अंध, अस्थिविकलांग, कर्णबधीर, कुष्ठरुग्णमुक्त	८ वी ते १०	१००/-	२००/-
६	अपंगांच्या कार्यशाळेतील प्रशिक्षार्थी	---	---	३००/-

(ब) शालांत परिक्षोत्तर :-

अपंग विद्यार्थ्यांना संदर्भाधीन क्र.३ येथील शासन निर्णयानुसार सध्या देण्यात येणाऱ्या निर्वाह भत्त्याच्या दरामध्ये पुढीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहे :-
अ) निवासी विद्यार्थी:- (निर्वाह भत्त्याचे दर)

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचा गट	सध्याचे दर (दरमहा) (रुपये)	सुधारित दर (दरमहा) (रुपये)
१	गट-अ	४२५/-	१२००/-
२	गट-ब	२९०/-	८२०/-
३	गट-क	२९०/-	८२०/-
४	गट-ड	२३०/-	५७०/-
५	गट-इ	१५०/-	३६०/-

ब) अनिवासी विद्यार्थी:- (निर्वाह भत्त्याचे दर)

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचा गट	सध्याचे दर (दरमहा) (रुपये)	सुधारित दर (दरमहा) (रुपये)
१	गट-अ	१९०/-	५५०/-
२	गट-ब	१९०/-	५३०/-
३	गट-क	१९०/-	५३०/-
४	गट-ड	१२०/-	३००/-
५	गट-इ	९०/-	२३०/-

३. शालांत परिक्षोत्तर योजनेचा लाभ राज्यांतर्गत व राज्याबाहेरील देशांतर्गत शिक्षण घेणाऱ्या राज्यातील अंध, अशंत, अंध, कर्णबधीर, अस्थिविकलांग, मतिमंद, मानसिक आजार, कुष्ठरोगमुक्त अपंग विद्यार्थ्यांना देण्यात येईल.

३. वरील सुधारित दराव्यतिरिक्त सदर योजनेच्या इतर अटी व शर्ती ह्या उपरोक्त संदर्भाधीन क्र.२ व ३ येथील शासन निर्णयामध्ये नमूद केल्यानुसार कायम राहतील.

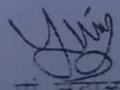
४. वरीलप्रमाणे सुधारित दर चालू शैक्षणिक वर्षापासून (सन २०१४-१५) लागू राहतील.

५. उपरोक्त प्रमाणे सुधारित दराने शिष्यवृत्तीवरील खर्च हा, सध्या ज्या लेखाशिर्षातून शालांतपूर्व व शालांत परिक्षोत्तर शिष्यवृत्ती अदा करण्यात येते, त्या संबंधित लेखाशिर्षाखाली सन २०१४-१५ मधील मंजूर तरतूदीतून करण्यात यावा.

६. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २४२/व्यय-१४, दि. ४.३.२०१४ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतिक क्रमांक २०१४०८३०१२१७५५९३२२ आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(प्र. व. सुबाब)

उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र शासन

मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
सर्व मंत्री / राज्यमंत्री, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा, विधान भवन, मुंबई,
मा. विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई,
मा. मुख्य सचिव यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
आयुक्त, अपंग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
सर्व प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण,
सर्व जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद
सर्व सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण (सर्व जिल्हे),
समाज कल्याण अधिकारी, बृहन्मुंबई
महालेखापाल, महाराष्ट्र -१/२ (लेखा लेखापरिक्षा), मुंबई/नागपूर
महालेखापाल, महाराष्ट्र -१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखापरिक्षा), मुंबई/नागपूर
अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
निवारी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई
सर्व जिल्हा कोषाधिकारी,
वित्त विभाग (का. व्यय-१४), मंत्रालय, मुंबई
कार्यासन अर्थसंकल्प, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती प्रसिध्दीसाठी)
निवड सस्ती, का- अ.क.२

शालांत परिक्षोत्तर (मॅट्रीकोत्तर) शिक्षण घेणाऱ्या
अपंग विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्याची योजना

महाराष्ट्र शासन

सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विंगड रुग्ण विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक-इडीडी-२००३/प्र.क्र.७१/सुसु-२

त्राज्य विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक :- १५ नोव्हेंबर, २००३

प्रस्तावना :- अपंग व्यक्तींनी स्वावलंबी बनवून समाजाचा दृष्टिशिल घटक म्हणून जीवन जगता यावे याकरिता अपंग व्यक्तींमध्ये शैक्षणिक, व्यवसायिक व तांत्रिक पात्रता असणे आवश्यक आहे. ही पात्रता प्राप्त करून घेण्यासाठी अपंग विद्यार्थ्यांना शालेत, महाविद्यालयीन, तांत्रिक, व्यवसायिक शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देण्याची योजना राज्य शासनमार्फत राबविण्यात येत होती. अपंग व्यक्तीं (समान संधी, हक्कांदे संरक्षण आणि संपुर्ण सहभाग) अधिनियम १९९५ मधील प्रकरण ५ शिक्षण कलम ३० (डी) प्रमाणे अपंग विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्यात येईल. ही तरतूद विचारात घेऊन राज्यातील शिक्षण घेणाऱ्या सर्व अपंगांना या शिष्यवृत्ती योजनेचा लाभ मिळण्याच्या दृष्टीने या योजनेत सुधारणा करणे ही बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्याप्रमाणे आता शासन खालीलप्रमाणे निर्णय देत आहे.

शासन निर्णय :- राज्यातील अंध, अंशतः अंध, कर्णबधिर, अस्थिरकलांग, मतिमंद, मानसिक आजार व कुष्ठरोग मुक्त अपंग विद्यार्थ्यांना शालांत परिक्षोत्तर (माध्यमिक शिक्षणानंतरच्या) शिक्षणासाठी अर्धसहाय्य उपलब्ध करून देण्याच्या उद्देशाने शालांत परिक्षोत्तर (मॅट्रीकोत्तर) शिक्षण घेणाऱ्या अपंग विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्याची योजना खालील नियम व अटी प्रमाणे राबविण्यास शासन मंजूरी देत आहे.

योजनेचे स्वरूप व आपत्ती :-

या योजनेस शालांत परिक्षोत्तर (मॅट्रीकोत्तर) शिक्षण घेणाऱ्या अपंग विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्याची योजना असे संबोधण्यात येईल. या योजनेचा लाभ राज्यांतर्गत शिक्षण घेणाऱ्या राज्यातील अंध, अंशतः अंध, कर्णबधिर, अस्थिरकलांग, मतिमंद, मानसिक आजार व कुष्ठरोगमुक्त अपंग विद्यार्थ्यांस देण्यात येईल.

शिष्यवृत्तीसाठी पात्रता :-

१. अंध, अंशतः अंध, कर्णबधिर, अस्थिरकलांग, मतिमंद, मानसिक आजार व कुष्ठरोगमुक्त अपंग विद्यार्थी महाराष्ट्र राज्याचा रहिवासी असावा.
२. अर्जदार मान्यता प्राप्त संस्थेमध्ये उच्च मान्यताप्राप्त विद्यापीठामध्ये माध्यमिक शिक्षणानंतरचे शिक्षण घेत असलेला असावा.
३. अर्जदार ज्या मान्यता प्राप्त संस्थेमध्ये अथवा विद्यापीठामध्ये शिक्षण घेत आहे त्याचा दर्जा माध्यमिक शिक्षणाशी समतुल्य नसावा. ते माध्यमिक शिक्षणापेक्षा उच्च दर्जाचे असावे.
४. अर्जदाराने जे शिक्षण एकदा पूर्ण केलेले आहे त्याच दर्जाच्या शिक्षणासाठी त्यांनी परत शिक्षणासाठी प्रवेश घेतला तर त्यास ह्या शिष्यवृत्तीचा लाभ दिला जाणार नाही. उदा. बी.कॉम. उत्तीर्ण झाल्यानंतर प्रथम वर्ष बी.एससी. ला प्रवेश घेतला असेल अथवा एका विषयात एम.ए. चे शिक्षण पूर्ण करून परत एम.ए. च्या दुसऱ्या विषयासाठी प्रवेश घेतला असल्यास.
५. अर्जदाराने एकदा व्यवसायिक शिक्षण पूर्ण केल्यानंतर त्यास परत शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती दिली जाणार नाही. उदा. एल्.एल्.बी. झाल्यानंतर बी.एड. राठी अशा प्रकारच्या शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती दिली जाणार नाही.
६. वैद्यकीय शिक्षणमधील पदवीतर शिक्षणासाठी विद्यार्थ्यांना बाहेर मॅट्रीकोत्तर प्रॅक्टिस करावयास बंदी घातली असेल अशाच विद्यार्थ्यांचा वैद्यकीय शिक्षणासाठी पदवीतर शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ दिला जाईल.
७. अर्जदाराने आर्ट्स, सायन्स, कॉमर्स मधील पदवी अथवा पदवीतर शिक्षण अर्धवट सोडून त्यांनी जर मान्यताप्राप्त व्यवसायिक शिक्षण, तंत्रशिक्षण प्रमाणपत्र / पदविका / पदवी शिक्षणासाठी प्रवेश घेतल्यास त्यास या शिष्यवृत्तीचा लाभ देण्यात येईल. या योजनेचा लाभ मिळवण्यासाठी अर्जदाराने शासनाच्या वेबसाईटवर जाऊन अर्ज द्यावा लागेल.

४. अर्जदार गट अ वगळता प्रत्येक वर्षी उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे. गट अ अभ्यासक्रमातील अपंग विद्यार्थ्यांना एक वेळ अनुत्तीर्ण झाला तर शिष्यवृत्ती पुढे चालू ठेवता येईल. मात्र तो दुसऱ्यांदा अनुत्तीर्ण झाल्यास त्याला शिष्यवृत्ती दिली जाणार नाही.

९. जे अर्जदार मान्यता प्राप्त विद्यापीठाच्या अथवा संस्थेचा पत्रव्यवहाराद्वारे अभ्यासक्रम पूर्ण करतात अशा अभ्यासक्रमासाठी अथवा निरंतर शिक्षणासाठी अर्जदाराला संबंधीत संस्थेचे ना परतावा शुल्क भरावे लागत असल्यास अशा विद्यार्थ्यांना वार्षिक रूपये ५००/- आवश्यक पुरतके व साहित्य खरेदी करण्याकरीता अर्थसहाय्य देण्यात येईल.

१०. जे विद्यार्थी पुणे वेळ नियमित शिक्षण घेत असतील अशाच विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती दिली जाईल. या कालावधीत पूर्ण वेळ नोकरी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती दिली जाणार नाही.

११. अर्जदार सदरहू शिक्षणासाठी गुणवत्ता शिष्यवृत्ती खेरीज इतर कोणतीही शिष्यवृत्ती अथवा विद्यावेतन घेत नसावा.

१२. अर्जदार शासनाकडून अनुदान देण्यात येणाऱ्या निशुल्क भोजन व विद्यासाठी सोय असणाऱ्या वसतिगृहात राहत असल्यास जर त्या अर्जदारास पाठयपुस्तकेवर साहित्यावर खर्च करावा लागत असल्यास अशा अर्जदारास सदरहू खर्चाकरीता वसतिगृहवासी विद्यार्थ्यांच्या १/३ दराने निर्वाह भत्ता देण्यात येईल.

१३. अर्जासोबत वार्षिक परिक्षेच्या निकालाची प्रत (गुणपत्रिकेची प्रत) जोडणे आवश्यक आहे.

१४. अर्जदाराने अर्जासोबत अपंग व्यक्ती (समान संधी, हंडकांचे संरक्षण आणि संपुर्ण सहभाग) अधिनियम १९९५ प्रमाणे अपंग व्यक्तींना प्रमाणपत्र देण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या वैद्यकीय मंडळाचे अपंगत्व असल्याचे व अपंगत्वाचा लाभ मिळण्यास या प्रमाणपत्र अर्जासोबत जोडलेले नसावे.

१५. जे अपंग विद्यार्थी विद्यालयाच्या, महाविद्यालयाच्या वसतिगृहात अथवा मान्यताप्राप्त वसतिगृहात राहत असतील व त्यासाठी त्यांना वसतिगृहाचे शुल्क द्यावे लागत असल्यास अशा विद्यार्थ्यांना वसतिगृहवासी विद्यार्थ्यांच्या दराने शिष्यवृत्ती देण्यात यावी.

१६. सदरहू शिष्यवृत्ती घेण्यासाठी अपंग अर्जदारास उत्पन्नाची कोणतीही अट राहणार नाही.

टीप : याबाबत स्पष्ट करण्यात येते की, जे अपंग विद्यार्थी माध्यमिक शिक्षणानंतरचे शालांत परिक्षोत्तर गट अ ते इ. मध्ये दर्शविलेल्या अभ्यासक्रमाचे शिक्षण मान्यता प्राप्त संस्थेमध्ये अथवा विद्यापीठामध्ये घेत असतील असे शिक्षण पूर्ण करण्यासाठी पाठयक्रमाच्या प्रमाणे अर्थसहाय्य शिष्यवृत्तीमधून उपलब्ध करून देण्यात येईल.

शिष्यवृत्तीचे दर : शिष्यवृत्तीच्या रकमेमध्ये निर्वाह भत्ता (अनिवासी व वसतिगृहवासी या दराने) अंथ विद्यार्थ्यांसाठी वाचवून भत्ता, ना परतावा सक्तीचे शिक्षण शुल्काची प्रतिपूर्ती, अभ्यासदौरा खर्च, प्रकल्प (थेसिस) टंकलेखन व छपाई खर्च, पत्र व्यवहाराद्वारेच्या शिक्षणासाठी प्रकल्प (थेसिस) टंकलेखन व छपाई खर्च व पुस्तकासाठी भत्ता इत्यादीबाबींचा समावेश राहिल. याबाबींचा सविस्तर तपशिल खालीलप्रमाणे -

१. निर्वाह भत्ता

अभ्यासक्रमाचा गट	अभ्यासक्रम	निर्वाहभत्त्याची रक्कम दरमहा रूपये	
		वसतिगृहवासी	अनिवासी
गट अ	वैद्यकीय / अभियांत्रिकी पदवी पर्यंतचे शिक्षण, युनानी मेडीसिन, आर्यवेदिक (बी.ए.एम.ॲण्ड एस्) आणि इतर समकक्ष आयुर्वेदिक शिक्षण युनानी / तिबिया आणि होमियोपेथीक प्रकारातील वैद्यकीय शिक्षणासह, बी.एस.पी.(ॲग्री.)/बी.बी.एस.सी./बी.एफ.एस.सी. (फिशरीज) अग्रीकल्चर आणि व्हिटनरी सायन्स मधील पदवी व पदव्युत्तर शिक्षणासारखे उच्च तांत्रिक आणि सर्व व्यवसायिक शिक्षण.	४२५/-	१९०/-
गट ब	भारतीय वैद्यक शास्त्र (इंडियन मेडीसिन) आणि या	२९०/-	१९०/-

अभ्यासक्रम (डि लोमा)

अभियांत्रिकी, तंत्रिकी, स्थापत्य, वास्तुशास्त्र,
मेडिसीन यामधील पदविका अथवा समकक्ष
अभ्यासक्रम

प्रिंटिंग टेक्नॉलॉजी, पदविका अभ्यासक्रम व
ओव्हरशेअर ड्रान्टमन, सर्व्हेअर, कॅम्प्युटर पायलट
लायसन्स मधील पदविका अथवा समकक्ष
अभ्यासक्रम, हॉटेल मॅनेजमेंट, कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी
आणि अप्लायड न्युट्रीशियन्स मधील पदविका आणि
उच्च प्रशिक्षण अभ्यासक्रम.

नर्सिंग आणि फार्मसीमधील पदवी आणि
पदव्युत्तर अभ्यासक्रम

वायरलेस आणि टेलिव्हिजन ऑपरेटर/
साऊंड रेकॉर्डिंग आणि साऊंड इंजिनिअरींग, मोशन
पिक्चर, फोटोग्राफी फिल्म डायरेक्शन, स्क्रीन प्ले, कथा
लेखन मधील पदवी अथवा पदव्युत्तर अभ्यासक्रम

बीझनेस मॅनेजमेंट, चार्टर्ड अॅण्ड कॉस्ट वर्क
अकॉटसीमधील पदवी अथवा पदव्युत्तर पदविका

विज्ञानामधील (सायन्स) पदव्युत्तर शिक्षण

गट क

अभियांत्रिकी, स्थापत्य, वास्तुशास्त्र, तंत्रज्ञ आणि
मेडिसीन मधील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम

२९०/-

१९०/-

ऑफिस क्लर, फॉर्मसी, व्हिटरनरी सायन्स,
डेअरी डेव्हलपमेंट, हायजीन आणि पब्लीक हेल्थ,
ग्रामिण भागातील आरोग्य सेवेसाठी सॅनिटरी इंस्पेक्टर
कोर्स, सहकाराने सामुहिक विकासामधील प्रशिक्षण,
नागपूर येथील राष्ट्रीय अग्निशामक यंत्रामधील पदवी
ऑफीसर प्रशिक्षण, ग्रंथगार शास्त्र इत्यादी मधील
पदविका अथवा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम.

शिक्षक प्रशिक्षण, लायब्ररी सायन्स आणि
शारिरीक शिक्षण संगित, फाईन आर्ट, जेडी आर्ट
आणि विधी क्राफ्ट इन्स्पेक्टर ट्रेनिंग कोर्स मधील पदवी
अथवा पदव्युत्तर पदविका अथवा पदव्युत्तर पदवी
कोर्स.

हॉटेल मॅनेजमेंट, कॅटरिंग टेक्नॉलॉजी आणि
अप्लायड न्युट्रीशियन मधील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम,
पॅसेंजर ट्रान्सपोर्ट मॅनेजमेंट मधील प्रमाणपत्र
अभ्यासक्रम, असोसिएटस डिप्लोमा इन फार्मसी, समज
शासन व समज कार्य, कला आणि वाणिज्य
शाखेतील पदव्युत्तर शिक्षण

२५

सर्वसाधारण पदव पर्यंतचा अभ्यासक्रम (द्वितीय वर्ष
व त्यानंतर)

२३०/-

१२०/-

३

१०+२ अभ्यासक्रमातील इयत्ता ११ वी व १२ वी तसेच

१५०/-

९०/-

टिप :

१. एम फील्ड आणि पी एच डी अभ्यासक्रमांमधील विद्यार्थ्यांना पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाप्रमाणे गट अ, ब, क मधील वर्गावरीलनुसार त्यांच्या दर्जाप्रमाणे निर्वाह भत्ता दिला जाईल.
२. जे विद्यार्थी ज्या शिक्षण संस्थेमध्ये शिक्षण घेत आहेत. त्यांच्या अधिपत्याखालील वसतिगृहात राहत असतील व त्यांना शुल्क भरावे लागत असेल अशा विद्यार्थ्यांना वसतिगृह वासी विद्यार्थी समजण्यात येईल. ज्या शिक्षण संस्थेत त्यांच्या अधिपत्याखालील वसतिगृहात विद्यार्थ्यांस प्रवेश देऊ शकत नसतील असे त्यांचे प्रमाणपत्र घेतल्यानंतर विद्यार्थ्यांने इतर वसतिगृहात प्रवेश घेतला असेल त्या विद्यार्थ्यांस शुल्क द्यावे लागत असेल, हे वसतिगृह वसतिगृहासाठी अरालेल्या नियमाप्रमाणे चालविले जात असेल असे शिक्षण संस्थाने प्रमाणित केल्यानंतर अशा विद्यार्थ्यांस वसतिगृहवाशी विद्यार्थ्यांच्या दराने निर्वाह भत्ता देण्यात येईल. अशा वसतिगृहामध्ये एकत्रित भेससह (जेवणाच्या सोईसह) किमान ५ दिवह र्थ्यापेक्षा जास्त विद्यार्थी असणे आवश्यक आहे.
३. अर्जदारा शासनाकडून अनुदान देण्यात येणाऱ्या निशुल्क भोजन व निवासाची सोय असणाऱ्या वसतिगृहात राहत असल्यास वसतिगृहवाशी विद्यार्थ्यांच्या १/३ दराने निर्वाह भत्ता देण्यात येईल.

३. वाचक भत्ता : अंध विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीसोबत खालील दराने वाचक भत्ता देण्यात येईल.

गट	वाचक भत्ता दरमहा रूपये
गट अ, ब, क	१००/-
गट ड	७५/-
गट इ	५०/-

३. शुल्क : अर्जदारांना विद्यापीठ / संस्था / बोर्डाला भरावे लागणारे सक्तीचे शुल्क प्रवेश फी, ट्यूशन फी, नोंदणी फी, गुप्स, रजिस्ट्रेशन, लायसन्स, मॅगजिन, ग्रॅजुएट तपासणी यासारखे इतर द्यावे लागणारे सक्तीचे शुल्काकरीता रक्कम मंजूर करण्यात येईल. विद्यार्थ्यांना भरावया लागणाऱ्या परतावा, डिपॉझिट, कॅशमन्नी, सिव्युरिटी डिपॉझिट इत्यादी सारख्या रक्कम मिळणार नाहीत.

४. अभ्यासदौरा : व्यवसायिक आणि तांत्रिक शिक्षणाकरीता ज्या अभ्यासक्रमासाठी विद्यार्थ्यांना अभ्यासदौरा सक्तीचा आहे. अशा अभ्यासदौर्याच्या प्रत्येक प्रवास खर्चाची रक्कम अथवा रूपये ५०० वार्षिक पर्यंत मर्यादित अभ्यासदौरा खर्चाचे मंजूर करण्यात येईल. मात्र अशा अभ्यासदौरा विद्यार्थ्यांस आनिवार्य असल्याचे संबंधीत संस्थेच्या संस्था प्रमुखाने प्रमाणित केलेले असणे आवश्यक आहे.

५. प्रकल्प (थेसीस) टंकलेखन व मुद्रण खर्च : शिक्षण संस्था प्रमुखाच्या शिफारशीप्रमाणे संशोधनात्मक कार्य करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना प्रकल्प (थेसीस) टंकलेखन व मुद्रणसाठी येणाऱ्या खर्चाकरीता वार्षिक रूपये ६००/- पर्यंत रक्कम मंजूर करण्यात येईल.

६. शिष्यवृत्तीचे प्रदान - राज्यातील राज्यांतर्गत शिक्षण देणाऱ्या आंग विद्यार्थ्यांस शिष्यवृत्तीसाठी विहित नमुन्यातील अर्ज संबंधीत विद्यालयाच्या / महाविद्यालयाच्या / शिक्षण संस्थेच्या प्रमुखामार्फत मुंबई व मुंबई उपनगर जिल्हाकाराकरीता विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी व इतर जिल्हयात समाज कल्याण अधिकारी, गट अ, जिल्हा परिषद यांचेकडे विहित केलेल्या मुदतीत सादर करावे लागतील. प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी करून पात्र अर्जदारास मुंबई व मुंबई उपनगर या जिल्हयात विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी व इतर जिल्हयात समाज कल्याण अधिकारी, गट अ, जिल्हा परिषद शिष्यवृत्ती रक्कम मंजूर करतील. मंजूर केलेली शिष्यवृत्ती संबंधीत विद्यालयाच्या / महाविद्यालयाच्या / शिक्षण संस्था प्रमुखाच्या मार्फत संबंधीत विद्यार्थ्यांस अदा करण्यात येईल. संबंधीत विद्यालयाच्या / महाविद्यालयाच्या / शिक्षण संस्था प्रमुखाने मंजूर शिष्यवृत्ती संबंधीत विद्यार्थ्यांस अदा केल्याची विद्यार्थ्यांची पोहोच गावती व विनियोग प्रमाणपत्र वरील कार्यालयास सादर करावे लागेल. अर्जदारास निर्वाह भत्ताचे रक्कम १ एप्रिल पासून अथवा प्रवेश घेतलेल्या महिन्यापासून ते शैक्षणिक

अर्जदारास ज्या महिन्यापर्यंत मागील शैक्षणिक वर्षात निर्वाह भत्ता मंजूर करण्यात आलेला नंतर ते शैक्षणिक वर्षाअखेरपर्यंतच्या कालावधीकरीता निर्वाह भत्ता मंजूर करण्यात येईल. मधून विद्यार्थ्यांने अभ्यासक्रमासाठी लागणारे क्रमिक पुस्तके, स्टेशनरी इत्यादीसाठी खर्च करणे संबंधीत संस्था प्रमुखाने अशा प्रकारचे बाबी विद्यार्थ्यांने घेतल्या नसल्याचे सक्षम प्राधिकाऱ्यास अधिकारी निर्वाह भत्त्याच्या रकमेमध्ये करात करू शकतो.

क्रमातील एम.बी.बी.एस. अथवा समकक्ष अभ्यासक्रमानंतर जे विद्यार्थी इंटरन्सीप अथवा ते आहेत अशा विद्यार्थ्यांना इंटरन्सीप, हाऊसमनशिप कालावधीत भत्ते अथवा विद्यावेतन मिळत शकते त्यांचा लाभ दिला जाणार नाही.

तर अटी :

अर्जदाराच्या सभाधानकारक शैक्षणिक प्रगतीवर अवलंबून राहिल. संबंधीत संस्था प्रमुख सहकार सादर करेल. अर्जदार गैरवर्तणूकीबद्दल अपराधी असेल वारंवार संपात भाग घेत आलेला, नियमितता असेल इत्यादी बाबी संस्था प्रमुखाने मंजूरी अधिकाऱ्याच्या निदर्शनास आणून दिल्यास केलेली शिष्यवृत्ती स्थगित केली जाईल.

मधो खोटी माहिती दिल्याचे आढळल्यास पदरहू अर्जदाराची शिष्यवृत्ती रद्द करून मंजूर केलेली दाराकडून वसूल केली जाईल तसेच त्याचे नांव शिष्यवृत्तीसाठीच्या काळयायादीत नमूद करण्यात

ज.

अर्जदारास ज्या अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती मंजूर करण्यात आलेली आहे त्या अर्जदाराने पुर्वपरवागने न घेता त्यास तो अभ्यासक्रम बदलून इतर अभ्यासक्रमास प्रवेश घेतल्यास अशा अर्जदाराची शिष्यवृत्ती बंद केली जाईल दिलेली शिष्यवृत्ती वसूल केली जाईल.

अर्जदारास शिष्यवृत्तीसाठी वेळोवेळी घालून दिलेल्या नियमाचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.

शिष्यवृत्तीचा कालावधी व नुतनीकरण : ज्या अभ्यासक्रमासाठी शिष्यवृत्ती मंजूर केली आहे तो अभ्यासक्रम पूर्ण होईपर्यंत विद्यार्थ्यांची चांगली वर्तणूक व उपस्थितीतील नियमितता या बाबी पाहून शिष्यवृत्तीचे नुतनीकरण करण्यात येईल. यासाठी अर्जदारास प्रतिवर्षी संबंधीत संस्था / विद्यापीठ / बोर्ड मार्फत घेतलेली परिक्षा उत्तीर्ण व्हावी लागेल. अथवा प्रतिवर्षी वर्गात प्रवेश घेतलेला असेल. अनुत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांस अथवा त्याच वर्गात राहिलेल्या विद्यार्थ्यांस शिष्यवृत्ती मंजूर केली जाणार नाही. मात्र तो उत्तीर्ण झाल्यानंतर त्यास शिष्यवृत्ती पुन्हा सुरू करण्यात येईल.

फक्त गट अ मधील अभ्यासक्रमामध्ये एक वेळ अनुत्तीर्ण असणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती मंजूर केली जाईल तो पुढच्या वर्षी त्याच वर्गात अनुत्तीर्ण झाल्यास शिष्यवृत्ती बंद करण्यात येईल. मात्र तो उत्तीर्ण झाल्यानंतर त्यास शिष्यवृत्ती पुन्हा सुरू करण्यात येईल.

अर्जदार वार्षिक परिक्षेत अनुत्तीर्ण झाला असेल परंतु अर्जदारास विद्यापीठाच्या अथवा संस्थेच्या नियमाप्रमाणे (ए.टी.के.टी) लाभ देऊन वर्गाच्या वर्गात प्रवेश दिला गेल्यास अशा विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीचा लाभ दिला जाईल.

अभ्यासक्रमाचे प्रथम वर्षाचे विद्यार्थी तसेच अभ्यासक्रमाच्या मध्यात प्रथमच शिष्यवृत्तीसाठी अर्ज करणारे विद्यार्थी हे नवीन अर्जदार समजून त्यास शिष्यवृत्ती मंजूर केली जाईल.

अर्ज करण्याची पध्दत :

अर्जदाराने वरील शिष्यवृत्तीचे अर्ज शिक्षण घेत असलेल्या संबंधीत विद्यालय / महाविद्यालयामार्फत / संबंधीत

शिक्षण संस्था प्रमुखामार्फत मुंबई न उपनगर या जिल्हयान विशेष समाज कल्याण अधिकारी व इतर जिल्हयामध्ये समाज कल्याण अधिकारी, गट अ. जिल्हा परिषद यांचेकडे प्रतिवर्षी सादर करावेत.

अर्ज सादर करण्याची अंतिम तारीख प्रतिवर्षी समाज कल्याण अधिकारी यांनी केलेल्या वृत्तपत्रातील निवेदनाप्रमाणे अथवा निर्गमित केलेल्या परिपत्रकाप्रमाणे राहिल.

अभ्यासक्रमातील प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना अथवा अभ्यासक्रमाच्या मध्यात नव्यानेच अर्ज करणाऱ्या विद्यार्थ्यांने शिष्यवृत्तीसाठी परिशिष्ट अ प्रमाणे विहित नमुन्यात नवीन अर्जदार म्हणून अर्ज करावा.

७. एक अभ्यासक्रम पूर्ण केल्यानंतर त्या अभ्यासक्रमावरील दर्जाचा अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतल्यास त्या अभ्यासक्रमाच्या प्रथम वर्षी नवीन अर्ज करावेत.
८. अर्जासोबत जोडावयाची कागदपत्रे : (१) विहित नमुन्यातील शिष्यवृत्तीसाठीचा अर्ज (नवीन परिशिष्ट अ प्रमाणे) नुस्तनीकरण (परिशिष्ट: ब प्रमाणे) (२) पासपोर्ट आकाराचा अर्जदाराचा फोटोग्राफ स्वतःची स्वाक्षरी केलेला (नवीन अर्जदारासाठी) (३) प्रमाणपत्र, पदवी, शैक्षणिक परिक्षा उत्तीर्ण केलेल्या प्रमाणपत्राची संतुष्टी (३) मागील वर्षाच्या शैक्षणिक परिक्षेच्या गुणपत्रिकेची सत्यप्रत. (४) अपंग व्यक्ती (समान संधी, हक्कांचे संरक्षण आणि संपुर्ण सहभाग) अधिनियम १९९५ प्रमाणे अपंग व्यक्तींना प्रमाणपत्र देण्यासाठी गठीत करण्यात आलेल्या वैद्यकीय मंडळाचे अपंग योजनेचा लाभ घेण्यास पात्र असल्याचे नमूद केलेले अपंगत्वाचे प्रमाणपत्र. (५) अभ्यासक्रमांमध्ये खंड निर्माण झाल्या असल्यास खंडाच्या कालावधीत अर्जदार इतरत्र नोकरी करित नसल्याबाबतचे प्रतिज्ञापत्र. (६) अंध विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत वाचक निरुद्ध केल्याचे संबंधीत संस्था प्रमुखाचे प्रमाणपत्र (७) मागील वर्षी शिष्यवृत्तीची रक्कम मिळाल्याची पोहोच पावती. संबंधीत संस्था / विद्यालय / महाविद्यालय व संस्था प्रमुखाच्या प्रतिस्वाक्षरीसह.
९. विहित मुदतीनंतर शिष्यवृत्तीसाठी प्राप्त झालेल्या अर्जाचा शिष्यवृत्ती मंजूरीसाठी विचार केला जाणार नाही.

शाळांत परिक्षोत्तर (मॅट्रीकोत्तर) शैक्षणिक घेणाऱ्या अपंग विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्याची योजना या योजनेस सन २००३-०४ या आर्थिक वर्षापासून मंजूर देण्यात येत असून या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी योग्य खर्च खालील लोकांशिवाय खालील मंजूर असलेल्या आर्थिक उपलब्ध तरतूदीतून करण्यास शासन मंजूरी देत आहे.

नोंदवाशेष :

योजनेतर (राज्यस्तर)

२२३५-सामाजिक सुरक्षा व कल्याण.

०२-समाज कल्याण.

१०१-अपंग व्यक्तीचे कल्याण.

(५) शारीरिकदृष्ट्या अपंगांसाठी इतर योजना

(०५)(०१) शारीरिकदृष्ट्या अपंगांना शिष्यवृत्त्या व उद्योगातील प्रशिक्षण

(२२३५-०९१-९) मागणी क्रमांक एन-६

४०-विद्यावेतने/ शिष्यवृत्ती

योजनेतर (स्थानिक स्तर)

२२३५-सामाजिक सुरक्षा व कल्याण.

०२-समाज कल्याण.

१०१-अपंग व्यक्तीचे कल्याण.

महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत सौम्य अधिनियम १९६१ च्या

कलम १८२ अन्वये जिल्हा परिषदांना सहाय्यक अनुदाने (अर्थोपाय अग्रिमाशी समायोज्य)

(०८)(०६) शारीरिकदृष्ट्या अपंगांना शिष्यवृत्त्या व उद्योगातील प्रशिक्षण

(२२३५-२७३-३) मागणी क्रमांक एन-४

४०-विद्यावेतने/ शिष्यवृत्ती

योजनेतर्गत

२२३५-सामाजिक सुरक्षा व कल्याण

०२-समाज कल्याण.

१०१-अपंग व्यक्तीचे कल्याण.

अपंग व्यक्तींचे कल्याण (०२)(०६)

योजनांतर्गत (स्थानिकस्तर)

२२३५-सामाजिक सुरक्षा व कल्याण,

०२-समाज कल्याण,

१०१-अपंग व्यक्तीचे कल्याण,

पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना (१८७ अन्वये जिल्हा परिषदांना अनुदाने) (योजनांतर्गत योजना) (अर्थोपाय अग्रिमाशी
समायाज्य)

(०८) (०९) आठवीपर्यंतच्या शारिरीकदृष्ट्या अपंग विद्यार्थ्यांसाठी राज्य सरकारच्या शिष्यवृत्त्या

(२२३५-२७६-२) मागणी क्रमांक एन-४

४०-विद्यावेतने/शिष्यवृत्ती

आयुवत, अपंग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना याप्रकरणी आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत असून, त्यांना विंश्व त्यांनी प्राधिकृत केलेल्या अधिका-यास याबाबतच्या देयकावर स्वाक्षरी करण्यास प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. १९३१/०३/व्यय-१४, दिनांक ३/१०/२००३ ला अनुसरून निर्गीत करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

-वै. अपारकर

(वै. अ. पारकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव.

२. मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव.

३. मा. मुख्य सचिव.

४. आयुक्त, अपंग कल्याण, म. ग. पुणे १.

५. सर्व विभागीय समाज कल्याण अधिकारी.

६. सर्व समाज कल्याण अधिकारी, गट अ, जिल्हा परिषद.

७. विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, मुंबई शहर / उपनगर.

८. महालेखापाल - १ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरिक्षण) मुंबई

९. महालेखापाल - २ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखापरिक्षण) नागपूर

१०. सर्व कोषागार अधिकारी.

११. वित्त विभाग/नियोजन विभाग मंत्रालय, मुंबई ३२.

१२. कक्ष अधिकारी (नियोजन / पर्थ संकल्प/मावक-१) सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, ब्रीडा व विशेष सहाय्य
विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२.

१३. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.

१४. निघड नस्ती - सुधार २.